

Honismereti „kutatók” Szigetújfaluban

Ahol Reinisch Antal élete példakép

Iskolatörténeti gyűjteményt hoztak létre a lakosság, a pedagógusok, a gyerekek — elsősorban a Szelterné Winhardt Ildikó tanárnő által vezetett Honismereti Kör tagjai — Szigetújfaluban. A gyűjtemény egyelőre a helyi Petőfi Sándor Művelődési Ház emeleti termében várja, hogy — valószínűleg az iskola egyik épületében kialakítandó — végleges helyére, egy „honismereti szobába” kerülhessen.

Mert nem is csak iskolatörténetre terjed ki ez a gyűjtemény. Községük múltjában régi-régi időkre visszamenően búvárkodtak a gyűjtők. Megrajzolták a hajdani földbirtokosok, az Újfalu család címerét, részben leírás, részben elképzelt alapján. Biztos adatokkal attól az időtől kezdve rendelkeznek, mikor a török hódoltság után, a XVIII. század elején új lakókkal, elsősorban német telepesekekkel népesült be a község.

Rövid iskolatörténet

Az iskolában a tanítási nyelv a XVIII. században a német volt. Kiderül ez a veszprémi püspök 1771. október 21-i látogatásáról készült jegyzőkönyvből, s az is, hogy a tanító ekkor *Wetzl Károly*, a tanulók létszáma huszonöt és mindnyájan katolikusok. Egy 1797-es jegyzőkönyvből megtudható, hogy a harmadik éves tanító, *Sopler Lipót*, „a munkáját elhanyagolja”. A következő, 1805-ös jegyzőkönyv már igazgatóként jelöli meg *Reinisch Antalt*, aki „mindig józan, élete példakép”.

Tablón helyezték el az ezeket közlő szövegeket, majd a tanítók szintén fel-

jegyzésekből kideríthető névsorát 1742—1945-ig. Az 1872—1908-ig működött főtanítónak, *Faigl Józsefnek* a szigetújfalusi temetőben álló síremléke fotóját láthatjuk, rajta kivehető a felírás: „Oly hirtelen elszóráttal töltünk, édes atyánk, testi-lelki örök...”

Visszanézni képek

Különös bájuk van a régi iskolai csoportképeknek, melyekhez kért mellékeltek: Kérjük segítségüket a nevek összeírásában. Össze is gyűlt jó néhány név, ahogyan magukat vagy másokat felismerték a húszas-harmincas évek kisgyerekeiben a falu mostani felnőtt lakói. Ott ülnek a gyerekek között a tanító néni vagy tanító urak, egy fényképen pedig a szigorú tekintetű plébános úr is. Mondják, hogy *Dornbach Péter*, aki 1930-ban kezdte tanítói munkáját Szigetújfaluban, megjelent a kiállítás megnyitóján. Sok képen ráismerhetünk *Szecsői Sándor* tanító úrra, aki 1916—1948-ig teljesített itt szolgálatot.

Akik a század első felében voltak gyerekek, sem mindig csak tanultak. Madarak és fák napján az erdő-

Osztály a harmincas években Szigetújfaluban. Az utolsó sorban (középen) a plébános és Szecsői Sándor tanító

ben gyűltek össze az 1936-os fotó tanúsága szerint. 1938-as felvételen nézünk a cserkész egyenruhás *Kitzinger László*. Leventék lettek 1940-ben hajókirándulást a Csepel-sziget körül — ezt is megörökítették.

Palatábla és kalamáris

Nem csupán szövegek és képek, tárgyi emlékek is kerültek a gyűjteménybe. Hátitáskák, palatáblák, tintatartók (kalamárisok), tolltartók, tollak. Régi népi játékok, melyekkel a gyerekek persze kipróbálták hogyan lehet játszani, a lányok hagyományos német konyhába látogattak el, s élményeikről aztán németül számoltak be — hiszen ha már a múltat kutatják, milyen értékesebb hagyományra is találhatnának, mint ősök nyelvén.

A régi iskolai bizonyítvány-

nyok fedelén ilyen feliratok olvashatók: Elemi népiskolai értesítő könyvecske, katolikus tanulmányi értesítő, Állami elemi népiskolai értesítő könyvecske, Polgári leányiskolai bizonyítvány, Elemi népiskolai bizonyítvány. Több közülük az 1927-es születésű *Szelterné Emmáé*, kinek az osztályzata mindig minden oldalon végig 1-es — vagyis tiszta kintű, hiszen nem mindig az 5-ös volt a legjobb osztályzat.

S mi is lehetne az utolsó, mellyel a kiállításon találkozunk? Egy iskolai csengő. Ez még nem villanyal működött, leginkább egy karácsonyi csengőre emlékeztet, csak annál jóval nagyobb. Azok lehettek a szép idők, mikor még ilyen csengők rázásával jelezték a tanórák és a „tízpercek” végét!

Nádudvari Anna

Megfesthető-e a fehér világ?

Péceli gyerekek színes tablói

Május 27-ig tekinthető meg a péceli művelődési házban az a gyermekrajzszakkör kiállítása, amelynek megnyitójára a gyerekek Lázár Ervin mesefőrt hívták vendégül. Az ifjú alkotókkal a Pécelre hazatelepült Sáfrány Magdolna festőművész és rajzpedagógus foglalkozik az elmúlt ősztől. A nyugdíjas tanárnő éveken keresztül a budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Gimnáziumban oktatott.

A művelődési ház nyitott kapuján át messzire hallatszik a gyerekek zsiabongása és a citeraszó, tudom tehát, hogy jó helyen járok. Az emeleti teremben színes tablók és kipirult arcok fogadnak, a kicsinyek láthatóan lámpalázasan viselik szüleik és tanáraik érdeklődő jelenlétét.

A harmadik *Molnár Bianka* társai nevében is mondja a köszöntőt: „Reméljük, hogy mindenkinek tetszenek a munkáink, mert mi nagy szeretettel készítettük a rajzokat. Abban a reményben, hogy a mi örömlenket másokkal is megoszthatjuk... Októbertől járunk szakkörre rendszeresen. Örömmel jövünk, mert nagyon szeretünk rajzolni, festeni, és itt sokat tanulunk. Megtanultuk, az a fontos, hogy ki tudjuk fejezni, amit látunk, gondolunk és érzünk... Ervin bácsinak a

meséit is megpróbáltuk lerajzolni, bizony nehéz volt a fehér és a piros világ megfestése”.

Az író meglepődve fogadta a gyerekek munkáit.

— A rajzszakkörre járók öt és tizenkét év közöttiek. A legegyszerűbb technikai

ismereteket sajátítják itt el, azt tanulják meg, hogy miként bánjanak a ceruzával és az ecsettel, a zsírkrétával, a temperával és a vízfestékkel — mondja *Sáfrány tanárnő*, aki nagy szeretettel beszél tanítványairól. A gyerekek közül egyébként senki nem morzsolódott le, sőt, a kezdeti létszámhoz képest még többen is vannak. Egyébként a művelődési ház vezetőjének, *Kiss Juditnak* is „szívügye” ez a rajzszakkör.

— Persze nem „csak

úgy” festenek ám, hiszen portrékat is készítenek és igyekeznek minél jobban kifejezni érzelmeiket: a bánatot és az örömeiket — fűzi hozzá a tanárnő.

A rajzolásnak hihetetlenül nagy jellemformáló, nevelő szerepe van, mert megtanulják leküzdeni a nehézségeket, elviselni a kudarcot, felmérni saját képességeiket és nem utolsó sorban tisztelni a másikat. Megtanulják azt is, hogy mi az igazi érték. A tanárnő példákat sorol: egy testvérpár közül a fiatalabbik nyert díjat legutóbb egy *váci* rajzpályázaton, s a kicsi nagyobb sikerét nővére igen nehezen tudta elviselni. Ám mégis megértette, hogy az eredetiség értéke, mint az, ha az amerikai rajzfilmfigurát lemásol. Egy másik gyermek nemrég azért zokogott, mert úgy érezte: nem sikerült a rajzán „az embereket felnagyítani”. Az elkeseredett kislány Magdi néni segítségével rájött: addig kell igyekeznie, míg végül sikerrel jár!

Tibay Ágnes

Rajzszakkör (Katona Zombori Mária rajza)

Diákképfilm- és videoszemle

A Magyar Független Film- és Videoszemle diákképfilm- és videoszemlét rendez szeptember 9—11. között a Gazdagréti Községi Házban. A versenyt két kategóriában — általános és középiskolásoknak — hirdeti meg. A diákok tematikai és műfaji megkötöttség nélkül készíthetnek filmeket. Je-

lentkezni június 12-ig lehet a szervező egyesületnél és a szemle helyszínén. A nevezési lapokat iskolájukban is megkaphatják a gyerekek. Az alkotások leadási határideje szeptember 5. A szervezők vidéki tanulók munkáit is várják, számukra a szemle ideje alatt olcsó szállásról is gondoskodnak.

Budaörsi „ősbemutató”

Program és alapítvány a vak gyermekekért

„A zene biztosságot ad és látnom segít vakágomban is” — volt a mottója a budaörsi művelődési házban *Csathó István* igazgató és az Agape Alapítvány szervezésében minap megtartott — fényképkiallítással egybekötött — rendezvénynek, melynek elsődleges célja *Kokas Klára* zenepedagógus munkásságának ismertetése volt.

„Zenét tanítok, ... a zene örömet, áhítatot, diadalát, mélységeit és magasságát, a lelket, ami a hangokban megszólal” — olvashattuk *Kokas Klára*, a Kodály Zenepedagógiai Intézet docensének gondolatait, aki több mint két évtizede dolgozik zenepedagógiai programján, mellyel egy sajátos módszert alkotott, s gyakorló pedagógusként is sikerrel alkalmazott itthon, Európa számos országában és a tengeren túlon is. E program keretében a fogyatékos gyerekek a szülőikkel és tanítóikkal közösen *élik át* az igazi, tiszta zenét. Ebben a találkozásban a gyerekek nem kapnak megfigyelési pontokat, csupán találkozási lehetőséget, és így tanulják meg, hogyan fedezzék fel önmagukat, miként használják képzeletüket, hogy beszéljenek arcukkal, tekintetükkel, mozdulataikkal, érzelmeikkal biztosságot merítsenek, tiszteljék a sokféleséget sorstársaikban, s az alkotás örömeiben elfogadják egymást, együttműködjenek.

Gönczi Horváth Mária, az Agape Alapítvány képviselője saját tapasztalatról számolt be: az ő fia szerte-

len gyerekből zenei „ráhatásra” lett másokra is figyelni tudó, fegyelmezettebb, érzékenyebb emberré.

Emberibb emberré tenni az embert — hangzott el az előadás során, a nem csupán alliteráló felhívás az ország összes pedagógusához, hogy a művészet, jelen esetben a zene ezeknek a gyerekeknek is felszabadító öröm-forrása legyen.

„A világ ismeretlen sötétség. Bach, Händel, Mozart, Chopin talán biztosságot?” *Kokas Klára* módszere nem zenei tudományt, nem elméleti tudást plántál, hanem a zene iránti érzékenységet próbálja kialakítani, melynek sugallmaira a gyerekek eltáncolják, vizuálisan ábrázolják, vagy elmesélik képzeletük történeteiket. A különböző népzenei, komolyzenei szemelvények, melyek a barokk, a reneszánsz vagy akár XX. századi klasszikusok műveit szóltatják meg, az önkifejezés és kapcsolatteremtés egy sajátos lehetőségét teremtik meg ebben a közösségben. Erről győződött meg az a néhány perces videofilm és előadás, melyet világtalan gyerekek „táncoltak el” a zene örömet, mosolyt fakasztó ütemére.

Siményi Gergely kiállított fotói — amelyek szervesen egészítik ki az előadást — lelkiállapotok tükröi, szorongató, tiszta, szűk korlátok közé szorított lelkekéi, akik mozdulnak a zene, a számukra is elérhető örömhívó hangjaira.

Balázs Adina

Nagy Zoltán kiállítása

Álomvilág Isaszegen

Június 14-ig tekinthető meg az isaszegi művelődési házban az a kiállítás, melyet *Nagy Zoltán* ifjú festőművészjelölt képeiből rendeztek. A megnyitón olyan *Hamvas Béla* — és *Gulácsi Lajos* — idézeteket hallhatunk, melyek a kiállító világához igen közel állnak. A miniatűr képek álomvilágot tárnak elénk a tárlat címe is ez: *Álomvilág*.

Nagy Zoltán így vall munkájáról

— Kezdetben fotózással foglalkoztam, de rájöttem, hogy azt a szorongó lírát, mely bennem él és melyet nem lehet lefotózni, csak

így, festményen lehet megörökíteni. Így érzékelhetőbbek a gondolataim. A fotó számunkra túl egyszerű, a festmény a mélyről feltörő érzések birodalma, tehát mely tónusok jellemzik a képeimet is.

A falon elhelyezett vásznak pedig azért ily kicsinyek, mert úgy érzem, hogy egy mikrovilágban élek, egy mikrokozmoszban, melyben a tájnak arca van.

Nagy Zoltán festményeire (még) nem hatottak a nagyok, képei tisztán a saját alkotásai önnön lelkének megnyilvánulásai.

S. A.